

A nógrádsápi gótikus templom

2009 szeptember 30. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Nógrád megye déli peremén, az egykori megyeszékhelyre, Balassagyarmatra vezető régi országút – és a Galga menti vasútvonal – közelében fekszik a két szomszéd községből 1928-ban egyesített Nógrádsáp. Neve először 1219-ben a Váradi Regestumban bukkan fel „Villa Sáp” alakban. Alsósáp a váci püspökség birtoka volt, 1379-ben és 1460-ban is feudumként szerepel, egészen 1848-ig az egyház kezén maradt; Felsősápról csak a XVIII. századból vannak adatok: a török hódoltság idején csaknem teljesen elpusztult településen 1715-ben öt szlovák családot írtak össze. A „sáp” szó, illetve helységneve a régi magyarban vámszedő helyet jelöl, ez a körülmény meg a közeli püspökség fennhatósága a magyarázata az ötszáz lelkes kisközség fallal kerített, tüneményes szépségű gótikus templomának.

Az alsósápi falurész szélén, dombtetőn áll a Szűz Mária születése tiszteletére szentelt plébániatemplom. A közeli kövesdi bányából származó tört kőből rakott kerítéfalán most is felismerhetők a középkori légrések (utóbb ezeket téglával berakták), az erődíj falon lévő gótikus kapuzat keretének profilja pedig egyértelműen meghatározza XV. századi eredetét. A templom körül végzett ásatás korábbi sírokat is feltárt, ami arra utal, hogy valaha kerített cinteremként is szolgált.

Maga a templom tökéletes arányaival és ezen a vidéken példátlanul épen megmaradt középkori részleteivel ragadja meg a szemlélőt. Teljes hossza 16 méter, amiből 11 méter jut a tágas hajóra és öt méter a sokszögzáródású szentélyre. A kétszakaszos, bordás keresztboltozatos hajót és a csillagformán boltozott szentélyt külső támpillérek szabályos rendszere gyámolítja, köztük helyezkednek el a pontosan szerkesztett csúcsíves ablakok. Dél felé nyílik a XIV. század második felére jellemző kerek kapuzat, ám a templom 1976. évi régészeti kutatásakor előkerült a másik, nyugati bejárat is. A nyugati oromzat az épület legtökéletesebb része, a hazai „falusi” gótika egyik legbecsesebb emléke. A homlokzat mögött kis előtér található, amelynek déli sarkából csigalépcső vezet fel az eredetileg földesúri karzatra, ahol most az orgona kap helyet. Éves nagy ünnepekkor a négy külső kőhorog az alkalmi védőtetőfalhoz kötésére szolgált – ilyet a szepességi Zsigra templomán láthattunk. A remek arányú oromzat közepén kváderkövekből rívaltszerűen kiugrasztott toronyalap fut föl, ennek emeletén faragott konzolon nyugszik a nyolcszögletű torony. Ehhez hasonló toronymegoldást néhány nyugat-dunántúli gótikus templomon találni: a sopronbámfalvi Mária Magdolna-templomon, a nagylózsi temetőkápolnán, illetve több soproni, pozsonyi és kassai, tehát a gótika korában elsőrangú királyi városok építkezéseiben. A Cserhát dombjai között megbúvó falucska korabeli plébániáján visszaköszön nagystílusú részlet alighanem az Anjou-királyok uralkodása alatti zsíros vámjövedékből árulkodik.

Külön cikket érdemelne a nógrádsápi templom gótikus freskóinak méltó bemutatása. Az 1300-as években több ciklusban készült falképeken Szent Katalin, Szent Borbála, Szent Apollónia vértanú, Szent Miklós püspök és egy páncélt viselő férfi szent alakja látható; a Golgota-jelenet mellett a Köpönyeges Szűz Mária, vele szemközt Jézus megkeresztelése. Az itáliai hatást mutató ábrázolások a híres gömői freskós templomok köréhez kapcsolják e távolabbi rokonukat.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló

